PANEVĖŽIO LOPŠELIS-DARŽELIS „RUGELIS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

(taikant Valdorfo pedagogikos elementus)

2025 m.
Panevėžys

Vaiko prašymas

Aš tarsi mažas rugio daigas lėtai kaupiu savas jėgas.
Argi Jūs matėte greit augantį rugį?
Lyg žirgą, šokantį per kliūtis?

Kad stiebas būtų tvirtas, pirmiausia reikia įsiskverbt šaknim,
Siurbt saulę, orą, vandenį ir druską.
Lėtokai auga augalai – tokia jau augalijoje tvarka.
Tame pasaulyje tvyro tyluma, susikaupimas ir ramybė.

Jei greitinsiu, stiebelis gali linkti,
O vėjui pučiant net nulūžti gali.
Neskubinkite augti. Leiskit džiaugtis.
Lakstyti, suptis, žaisti, juoktis, šokti ir dainuoti.
Pasaulis toks skubus, šuoliuojantis lyg žirgas.
Bijau jame pražūti.

Žinau, jūs laukiat mano žiedo, grūdo.
Tad vardan jų neskubinkite augti.

D. O. Žilienė

PATVIRTINTA
Lopšelio-darželio „Rugelis“
direktoriaus 2025 m. birželio 17 d.
įsakymu Nr. V-30

PANEVĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „RUGELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA (taikant Valdorfo pedagogikos elementus)

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Panevėžio lopšelis-darželis „Rugelis“ (toliau – Lopšelis-darželis) yra savivaldybės biudžetinė įstaiga. Grupė – neformaliojo švietimo mokykla. Įstaigos adresas – Parko g. 49, Panevėžys.

Panevėžio lopšelio-darželio „Rugelis“ ikimokyklinio ugdymo programa (taikant Valdorfo pedagogikos elementus) (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 su vėlesniais pakeitimais, Valdorfo pedagogikos Lietuvoje koncepcija.

Rengiant Programą vadovautasi Panevėžio miesto strateginiu plėtros 2021–2027 metų planu, patvirtintu Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2021 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. 1-362 „Dėl Panevėžio miesto strateginio plėtros 2021–2027 metų plano ir Panevėžio miesto strateginio plėtros 2021–2027 metų plano įgyvendinimo priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ su vėlesniais pakeitimais, bei Panevėžio lopšelio-darželio „Rugelis“ 2023–2025 metų strateginiu planu, patvirtintu lopšelio-darželio „Rugelis“ direktoriaus 2023 m. sausio 12 d. įsakymu Nr. V-2 „Dėl Panevėžio lopšelio-darželio „Rugelis“ 2023–2025 metų strateginio plano patvirtinimo“.

Programa pagal poreikį gali būti pritaikoma specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams.

Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

Pagal šią Programą vaikai ugdomi nuo 1 iki 5 (6) metų.

Teorinė prieiga

Programoje remiamasi Valdorfo pedagogika. Tai R. Šteinerio sukurta holistinė ir antroposofinė vaikų auklėjimo ir ugdymo sistema. Ši filosofija akcentuoja tris žmogaus sielos veiklos rūšis – mąstymą, jausmus ir valią. Tai išsamus žmogaus kūno, sielos ir dvasios pažinimas, detali amžiaus tarpsnių teorija, teigianti, kad žmogus vystosi visą gyvenimą ir nagrinėjanti vaikystės amžiaus tarpsnių sąsajas su suaugusio žmogaus gyvenimo laikotarpiais. Valdorfo pedagogikos filosofinis pamatas – visuminė pasaulio samprata jungianti loginį ir dvasinį pradą. Svarbus šios

pedagogikos principas – apimti visą žmogaus prigimtį ir ją puoselėti. Valdorfo pedagogika – ugdymas, siekiant visuminiai integruoti intelektinį, praktinį ir meninį vaiko vystymąsi.

Valdorfo pedagogikos siekis, išugdyti harmoningą, savarankišką, veiklų, laisvą ir kūrybišką vaiką, atliepia Programos tikslą. Ugdymo(si) procesas kuriamas einant nuo pojūčių, patyrimo, išgyvenimo prie analizės, dėsningumų, teorijos, siekiant, kad teorija būtų ne pateikiama, o tarytum atrandama.

Ši ugdymo samprata neneigia nei paveldėjimo, nei aplinkos poveikio, bet sutelkia dėmesį į savo kelio ieškojimą. Ji akcentuoja aukštesnįjį žmogaus Aš, lemiantį žmogaus gyvenimą. Valdorfo pedagogika artima humanistinės pedagogikos teiginiams, kad daugiausia įtakos asmenybės vystymuisi turi humanistiški ugdytojo – ugdytinio tarpusavio santykiai, žinios įgytos per išgyvenimus, patirtį, vaizdingai - natūralius perteikimo būdus. Ugdymosi procese mažiau laiko skiriama teorijai, daugiau mokomasi žaidžiant, patiriant, piešiant, vaidinant, muzikuojant, šokant.

Humanistinėje pedagogikoje vyrauja tolerantiškumas, optimistinis požiūris į vaiką. Kuriamos sąlygos kur jis jaučiasi saugus, laisvas, skatinamas pasitikėti savimi ir puoselėti savo gerąsias savybes. Vienas vaikas nelyginamas su kitu, kiekvienas yra unikalus ir savitas. Jis gerbiamas toks, koks yra, nežeminamas. Ši pedagoginė sistema aprėpia žmogaus visumą, kad augtų harmoninga asmenybė. Vaikai palaikomi, užjaučiami, nekritikuojami, laisvi ribose, skatinami savarankiškėti, kviečiami gyventi taikoje. Jie priimami tokie, kokie yra ir siekiama, kad vaikas išmoktų gerai jaustis savo kūne. To pasiekti padeda mokytojas, kuris vaikui yra autoritetas, pavyzdys, siekiamybė.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi.

Lopšelis-darželis, atsižvelgdamas į pasirinktą ugdymo sistemą, siekia išugdyti harmoningą, laisvą ir atsakingą asmenybę, nusiteikusią nuolat mokytis, tobulėti, gebančią kelti sau prasmingus asmeninio, visuomeninio ir profesinio gyvenimo tikslus, gebančią integruotis į visuomenę ir savo gyvenimą grindžiančią humanistinių vertybių sistema.

Lopšelio-darželio požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi remiasi esminiais dalykais, kurie įtakoja harmoningą mažo vaiko vystymąsi: meile ir šiluma, aplinka, kuri maitina vaiko pojūčius, kūrybine bei menine patirtimi, prasminga suaugusiųjų veikla, kuri būtų verta vaiko pamėgdžiojimo, laisvu kūrybiniu žaidimu, pagarba, dėkingumu ir nuostaba, džiaugsmu, humoru ir laime, suaugusiųjų vidiniu tobulėjimu.

Pirmąjį septynmetį vaikas auga, vystosi jo fizinis kūnas, formuojasi įpročiai ir jis mokosi mėgdžiodamas. Kiekvienas amžiaus tarpsnis atliepia būdingus vaiko poreikius: valia paremtos fizinės veiklos poreikį pirmaisiais trejais gyvenimo metais, vaizduote grįsto žaidimo poreikį 4–7 metų vaikystės laikotarpiu ir pažintinio mokymosi poreikį vaikui išėjus į mokyklą.

Ankstyvajai vaiko brandai būdingas spartus, netolygus augimas, veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais.

Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria aplinkybes skleistis individualumui.

Lopšelio-darželio Programa grindžiama vientisa visuminio ugdymo sistema. Jos taikymui būtinos pedagoginės, psichologinės, socialinės sąlygos: aplinka, priemonės, žaislai, turi atitikti Valdorfo pedagogikos principus, metodus ir būdus.

Lopšelio-darželio požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si) pateikiamas 1 paveikslėlyje.

Vaiko poreikiai

Programos turinys orientuotas į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Vaikai ugdosi stebėdami, veikdami spontaniškai, užsikrėsdami patrauklia, malonumą teikiančia veikla ir pagal savo jėgas, poreikius bei pomėgius įsitraukdami į mokytojo organizuotą kryptingą veiklą. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku. Vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikų mąstymo sinkretiškumas, pasaulio kaip nedalomos visumos matymas suponuoja visuminį požiūrį į ugdymą(si). Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų raidai ir ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogiškumo principu. Vaikų tarpusavio dialoguose ir dialoguose su suaugusiaisiais konstruojamos bendros prasmės. Vaikų grupėje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė, vaikai mokosi girdėti vienas kitą, skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra. Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą.

Vaiko poreikis	Vaiko pozicija	Suaugusiojo pozicija
Žaidimo poreikis	Turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą.	Suteikiama ir užtikrinama vaiko žaidimams kaip įmanoma daugiau laisvos erdvės, pateikiama kuo mažiau iš anksto sugalvotų ir užbaigtų žaidimo galimybių, o daugiau galimybių, kuriose jis pats galėtų ką nors sukurti.
Saugumo poreikis	Jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia.	Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu
Draugysčių poreikis	Jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų.	Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.
Komunikavimo poreikis	Dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniu ir pan.).	Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiaisiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

Pažinimo džiaugsmo poreikis	Smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti.	Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.
Kūrybinės saviraiškos poreikis	Tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas.	Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

Programa grindžiama pamatinėmis vertybėmis**,** kurios atspindi Lopšelio-darželio ir jo pasirinktos teorinės prieigos požiūrį į vaiką ir jo ugdymą(si).

Vaiko orumas – pripažįstama ir puoselėjama kiekvieno vaiko neginčijama vertė, autentiškumas, unikalumas. Puoselėjama pagarba kiekvieno asmens skirtybėms ir unikalumui.

Vaiko gerovė – sukuriama vaikystės poreikius atliepianti ir vaiko sveikatą puoselėjanti aplinka, kurioje galėtų laisvai ir harmoningai skleistis visos jo galios.

Saviraiškos laisvė – pripažįstamas kiekvieno vaiko kūrybinis potencialas, visokeriopai skatinama jo saviraiška, padedant jiems plėtoti savo kūrybines galias.

Lygiavertis dalyvavimas – pripažįstamas vaiko lygiavertiškumas sąveikaujant, sudaromos maksimalios sąlygos kiekvienam vaikui įsitraukti į ugdymo(si) procesą, pašalinamos ugdymo(si) proceso metu atsiradusios kliūtys.

Lygiateisiškumas ir teisingumas – pripažįstamos visų vaikų vienodos teisės augti ir ugdytis, užtikrinamos galimybės kiekvienam vaikui (nepriklausomai nuo lyties, sveikatos, socialinės ar kultūrinės padėties) stiprinti ir puoselėti savo galias. Minimizuojamos diskriminavimo ir atskirties galimybės.

Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – kuriama ugdymosi aplinka, kuri grindžiama atvirumu, pagarba, empatija ir tolerancija, kurioje įvairovė pripažįstama kaip vertybė. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui natūraliai įsitraukti į prigimtinių ir kultūrinių skirtumų pažinimą.

Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – kuriama demokratinė aplinka, kuri skatina vaiką suvokti kontekstą, kuriame gyvena, savo vietą ir vaidmenį jame, sąsajas su kitais žmonėmis ir aplinka. Susipažįstama su teisėmis ir pareigomis, kurias turime vieni kitiems, savo bendruomenei.

Kultūrinis tapatumas – puoselėjama lietuvių liaudies kultūra, kalba, tradicijos, susipažįstama su krašto istorija. Kuriama aplinka padedanti vaikui save išreikšti kaip etninės kultūros dalyvį, kūrėją. Ugdoma pagarba kitai kultūrai bei suvokimas darniai gyventi kartu su kitais.

Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai.

Kiekviena šeima turi savo socialinę, emocinę ir kultūrinę aplinką. Lopšelis-darželis priima ir palaiko gerąsias šios aplinkos tradicijas ir idėjas. Dalis tėvų aktyviai domisi Valdorfo pedagogika ir palaiko jos idėjas. Jie žino, kad Lopšelyje-darželyje jų vaikams bus skatinamas pasitikėjimas savimi, puoselėjami gerieji pradai, vienas vaikas nelyginamas su kitu, nes kiekvienas yra savitas, nepakartojamas, gerbiamas toks, koks jis yra, išmoks būti savarankiškais, bendrauti ir bendradarbiauti, išreikšti save įvairioje veikloje, bus saugūs, mylimi.

Tėvai pasitiki Lopšelio-darželio galimybėmis užtikrinti kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi taikant įtraukaus ugdymo organizavimo prieigą. Jie pageidauja, kad įstaigoje jų vaikams būtų teikiama specialistų rekomenduota švietimo pagalba.

Tėvai skatinami aktyviai įsitraukti į ugdymo(si) procesą, teikti siūlymus, būti lygiaverčiais partneriais (dalyvavimas grupės veiklose, bendruomenės šventėse, išvykose, vakaruose, talkose). Šeimos ir lopšelio-darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir lopšelio-darželio darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

Lopšelis-darželis atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitaria dėl ugdymo(si) lopšelyje-darželyje ir šeimoje dermės.

Tėvai pageidauja, kad Lopšelyje-darželyje būtų sudarytos galimybės vaikams dalyvauti įvairių būrelių veiklose (anglų kalbos, šokio, keramikos, šachmatų ir kt).

6 (5) metų vaikai baigę Ikimokyklinio ugdymo programą toliau ugdymą tęsia priešmokyklinio ugdymo grupėje, dirbančioje pagal Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą, taikant Valdorfo pedagogikos elementus.

Regiono ypatumai.

Gyvename Panevėžyje - Aukštaitijos sostinėje, todėl puoselėjame kalbos autentiškumo, papročių, tradicijų tęstinumą. Programoje akcentuojamas tautinio tapatumo jausmo žadinimas. Grupės veikla organizuojama pagal metų ritmą nuo šventės iki šventės, tai glaudžiai susieta su metų laikais, kalendorinėmis šventėmis, savaitės ir dienos ritmu.

Lopšelis-darželis įsikūręs šalia miesto parko, todėl ištisus metus vaikai turi galimybę natūraliai stebėti gamtos pokyčius, gyvąją gamtą, aplankyti vaizdingas vietas esančias šalia parko (šaltinėlį, Nevėžio upės vingį ir t.t.).

Lopšelio-darželio patalpose įsikūrusi Panevėžio Elenos Mezginaitės viešoji vaikų biblioteka „Žiburėlis". Bendruomenė palaiko glaudžius ryšius su šia įstaiga: bibliotekoje organizuojami įvairūs renginiai, parodos, vaikai supažindinami su biblioteka ir knygomis.

Lopšelis-darželis bendradarbiauja su Mykolo Karkos pagrindine mokykla. Vyresnieji vaikai dalyvauja įvairiuose pradinių klasių mokinių renginiuose ir šventėse, susipažįsta su mokyklos aplinka ir būsimais mokytojais.

Programos turinio įgyvendinimo paįvairinimui pasitelkiami kultūriniai, socialiniai miesto objektai (kraštotyros muziejus, Panevėžio kultūros centras, gamtos mokykla, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos skyriai, Lopšelio-darželio „Vyturėlis“ baseinas, Panevėžio filialo greitosios medicinos pagalbos tarnyba, Panevėžio priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba ir kt.)

Įstaigos savitumas.

Lopšelio-darželio savitumą nulemia pasirinkta teorinė prieiga – Valdorfo pedagogikos sistema, kuri grindžiama visuminio vaiko asmenybės ugdymo idėjomis. Siekiama sudaryti reikiamas pedagoginės, psichologinės, socialinės sąlygos ir galimybės atliepiančios visuminį vaiko ugdymą.

Aplinka. Viena iš pagrindinių Valdorfo pedagogikos visumą apimančių dalių. Kiekvienas vaikas aplinkinį pasaulį priima per jį supančius daiktus. Lopšelyje-darželyje ji svetinga, šilta ir skoninga, nesunkiai pritaikoma įvairioms veiklos rūšims. Ji ugdo ir kartu tausoja pojūčius švelniomis spalvomis, organinėmis, panašiomis kaip gamtoje, formomis, natūraliomis medžiagomis. Neišbaigti žaislai (daugiausia pagaminti iš natūralių medžiagų), gamtinė medžiaga ir kitos detalės ugdo kūrybiškumą ir aktyvina vaizduotę. Grupėse gausu mokytojų veltų, megztų, siūtų lėlių, kurios naudojamos įvairiose veiklose.

Glaudus vaiko ryšys su gamta. Tai žaislai ir priemonės iš gamtos, kalendorinės šventės ir su jomis siejami žaidimai, rateliai, dainos, pasakos, kasdienė padėka už gamtos dovanas vaišių metu, grupės metų stalas, vaikų aplinkoje vengiama sintetinių medžiagų teikiant prioritetą natūralioms medžiagoms, darbai ir amatai siejami su metų laikais, žygiai į gamtą, ūkio darbai kieme.

Ritmas. Žinodamas, ko gali tikėtis iš ateinančios dienos, valandos, minutės vaikas atsipalaiduoja nuo stresų, gali ramiai kurti, veikti, žaisti. Lopšelyje-darželyje visa vaikų veikla paremta gyvenimu nuo vienos kalendorinės šventės iki kitos. Vaikų dienos ritmiškumas siejamas su tų pačių dalykų kartojimusi kasdien tuo pačiu metu.

Euritmija. Tai meno rūšis, jungianti į visumą kalbos, muzikos, judesio raiškos priemones. Ji harmonizuoja vaiko kūną ir dvasią, lavina klausą, ritmo ir melodijos pajautimą, moko išreikšti jausmus judesiu. Euritmijos užsiėmimą veda meninio ugdymo mokytoja-euritmistė, jai talkina meninio ugdymo mokytoja-akompaniatorė.

Tematiniai muzikiniai žaidimai. Tai judesio, ritmikos, dainavimo, muzikavimo, kalbinės raiškos visuma. Užsiėmimui kuriamas siužetas (renkamos dainelės, žaidimai, eilėraštukai, muzika), kurio tema priklauso nuo metų laiko ir vyksta nuo šventės iki šventės. Kalendorinės dainos, rateliai, žaidimai padeda vaikams geriau pažinti tradicines šventes, lietuvių liaudies tautosakos lobyną, pajusti

ritmingumą, gamtos pulsavimą, laiko tėkmę. Tai, kas būdinga konkrečiu metų laiku, atsispindi dainelėse, žaidimuose, muzikos kūriniuose ir jų atlikime. Užsiėmimą veda meninio ugdymo mokytoja, jai talkina meninio ugdymo mokytoja-akompaniatorė.

Pasaka. Kiekvieną dieną sekamų pasakų bei istorijų klausymasis ugdo vaikų sugebėjimą sutelkti dėmesį. Teisingai papasakota istorija ar pasaka moko vaikus vertinti žmogaus balsą ir gimtosios kalbos grožį, ritmingumą, praturtina žodyną ir padeda vystyti gerą atmintį. Vaikai įgyja turtingą ir įvairių dainų, istorijų, pasakų bei eilėraščių repertuarą. Kiekvieną dieną popietinio rato metu yra sekama pasaka, kuri parenkama pagal metų laiką ir artėjančią šventę. Ta pati pasaka sekama dvi savaites. Antrą savaitę vaikai jau moka šią pasaką ir gali ją vaidinti. Vaidinama su įvairiomis stalo lėlėmis.

Vaiko gimtadienio šventė. Kiekvienas vaikas pratinasi suvokti save, savo svarbumą per tėvų ir mokytojo bendromis jėgomis sukurtas "gimtadienio istorijas", paremtas realia vaiko biografija. Grupės vaikai gimtadienio proga gali nupiešti piešinius ir padovanoti mažas, pačių sukurtas, dovanėles draugui. Tai inspiruoja ir mokytojas savo pavyzdžiu, nes jis kiekvienam gimtuvininkui paruošia savo rankų darbo dovanėlę. Dovanojant paprastas dovanas vaikai pratinami gėrėtis mažais dalykais, džiaugtis pačiu dovanojimo procesu, o ne dovanų kiekiu ar brangumu. Gimtadienio išvakarėse arba gimtadienio ryte grupėje yra kepamas gimtadienio pyragas. Kiekviena grupė turi savo receptą pagal kurį vaikai patys su mokytojo pagalba atlieka visą gaminimo procesą.

Nykštukas. Kiekviena grupė turi mokytojų pagamintą pirštininę lėlę Nykštuką, kuris su vaikais sveikinasi kiekvieną rytą rytinio rato metu. Nykštukas ne šiaip lėlė. Jis ryšys tarp vaiko ir mokytojo. Kiekvieną dieną vyksta susitikimas, kuris vaikui labai svarbus. Vaikus su lėle sieja draugystė, rūpestis, meilė. Tai pajautimai, kuriuos vaikai perima iš suaugusiųjų ir perduoda savo mylimam draugui. Nykštukas vaikams tapęs simboliu, kuris neatsiejamas nuo pirmo pagarbaus pasisveikinimo, meilėje bendraujant ir laisvus išlydint į mokyklą.

Metų laikų stalas. Tai grupės erdvėje paskirta vieta, kuri atsispindi ne tik metų laikų, mėnesių kaitą gamtoje, bet ir lietuvių liaudies kalendorines ir tradicines šventes. Stalas atspindi ir tai, ką mums dovanoja gamta ir tai, ką mums nori „pasakyti" šventės.

Grupių dainelės. Iš vienos veiklos į kitą veiklą dienos ritme pereinama mokytojui dainuojant daineles „Tvarkosi geri vaikai, suspindės visur švara ...", „Pamažu, pamažu mes į salę einame ...", „Lipam lipam nuo kalniuko pamažu, pamažu" ir kt.

Lopšelyje-darželyje yra tradicija kiekvieną rytą mokytojams susirinkus salėje pasveikinti dieną daina, paskaityti R. Šteinerio dienos eiliuotas mintis, palinkėti geros dienos bei trumpai aptarti dienos aktualijas.

Visavertę įtrauktį pastiprina švietimo pagalbą teikiantys specialistai (logopedas, specialusis pedagogas, judesio korekcijos specialistas).

1999 m. kompetetingi Valdorfo pedagogikos specialistai iš Vokietijos įvertino Lopšelio-darželio veiklą bei sąlygų sudarymą vaikų ugdymui ir priėmė į tarptautinę Valdorfo vaikų darželių sąjungą Štutgarte, Vokietijoje.

Grupių simbolis Nykštukas atspindi Lopšelio-darželio savitumą ir svarbiausias sąsajas su Programa. 2 paveikslėlis.

II SKYRIUS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu

besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS
TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Ikimokyklinio ugdymo tikslui pasiekti Lopšelis-darželis numato šiuos uždavinius:

- sukurti vaikystės poreikius atliepiančią, vaiko ugdymą(si) stimuliuojančią aplinką, kurioje galėtų laisvai ir harmoningai skleistis visos jo galios;
- skatinti vaikų saviraišką, padėti jiems suvokti ir plėtoti savo kūrybines galias, kritiškai mąstyti, atsakingai spręsti ir savarankiškai veikti;
- plėtoti vaikų ryšį su gamta, jaustis gimtojo krašto, kultūros ir jį supančio pasaulio dalimi;
- sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą, juos sistemingai fiksuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis, siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) sėkmę.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai skirstomi į 18 pasiekimo sričių. Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“ plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

Programa remiasi ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindu:

- vaiko žaidimu – vaiko savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos užtikrinimas;

- patirtine veikla – sąlygų sudarymas vaiko ugdymui(si) veikiant;

- visuminiu ugdymu(si) – užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ugdymosi sričių ir tarp ugdymo(si) ir ugdymo procesų;

- universaliu dizainu mokymuisi.

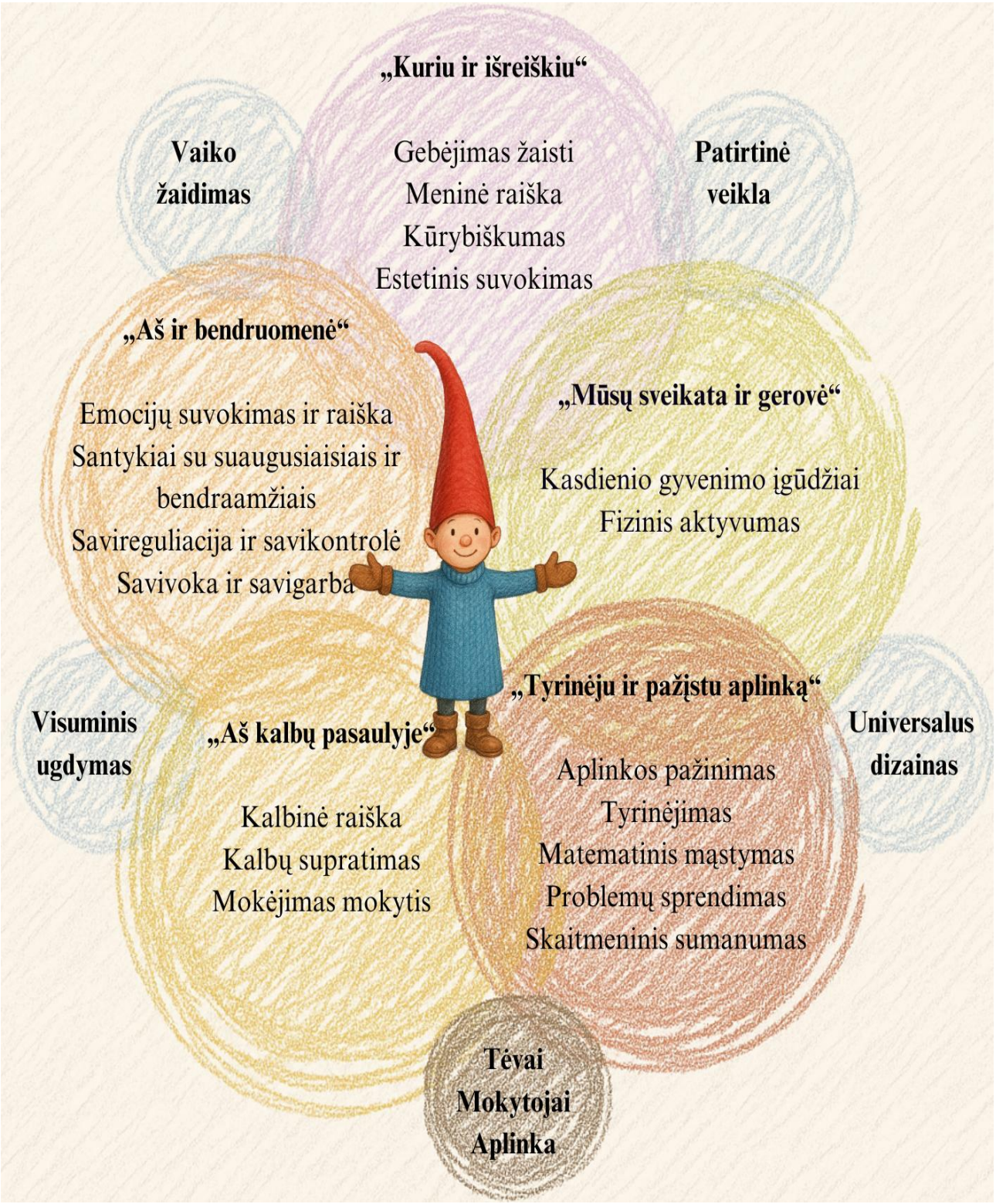

IV SKYRIUS
UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo programos turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) sričių bei joms priskirtų vaiko ugdymosi pasiekimo sričių plėtotę.

Ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

Programos turinyje numatyta: ugdymo(si) pasiekimų sričių vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai, vaiko pasiekimų ūgtis pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, gebėjimai, žinios, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki penkerių (šešerių) metų, ugdymosi būdai, ugdymosi strategijos, kontekstai. Ugdymo turinyje (1 priedas) išskiriami 1–3 metų ir 4–6 metų amžiaus tarpsniai. Ugdymo(si) procese vadovaujamasi nuostata, kad kiekvienas vaikas pažangos link juda savo tempu. Sudarant ugdymosi turinį siūlomi ne visi galimi ugdymosi būdai, bet tikslingiausi, paliekant erdvės mokytojui ir vaikui ugdymo(si) situaciją planuoti ir modeliuoti, atsižvelgiant į jo amžių, gebėjimus, poreikius, interesus. Programoje derinamos ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai.

Vaikų ugdymas(is) vyksta Lopšelio-darželio vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už darželio ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Lopšelio-darželio aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Organizuojant ugdymą, svarbu ne tik materiali, bet ir emocinė aplinka: vaikų ir suaugusiųjų bendravimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu. Emocinei aplinkai svarbiausia visų bendruomenės narių bendradarbiavimas, susitarimai, vaikų balsas, kuriant grupės taisykles, aplinkas.

Programos turinys įgyvendinamas visų bendruomenės narių vieningu požiūriu į vaiko ugdymą(si), įtraukiant tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų.

Siekiant Programoje numatyto tikslo toliau plėtojamas komandinis mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbas.

Mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas kliūtis konkretiems vaikams dalyvauti bendrai planuojamoje veikloje, kliūčių prevencijai iš anksto parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę.

Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą, jeigu vaikai patiria savitų ugdymosi sunkumų arba jų raida neatitinka amžiaus.

Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai įtraukia tėvus (globėjus) į bendradarbiaujančią komandą, juos konsultuoja, padėdami suprasti vaiko ugdymosi poreikius, veiksmingus, vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus ir dalyvauti savo vaiko ugdyme šeimoje ir lopšelyje-darželyje.

Sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus, plėtojant ugdytojų kompetencijas lopšelis-darželis inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja šeimoms ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

V SKYRIUS
VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Vertinant vaiko ugdymo pasiekimus ir pažangą siekiama: pažinti vaiką kaip individualybę, išsiaiškinti vaiko poreikius, interesus, pomėgius, galimybes, nustatyti vaiko pasiekimų lygį ir jo daromą pažangą, padrąsinti vaiką, pačiam suprasti, kas jam sekasi gerai, o kur reikalinga suaugusiojo pagalba.

Vaiko pasiekimai vertinami du kartus metuose: rugsėjo-spalio mėnesį ir balandžio–gegužės mėnesį. Naujai pradėjusiam lankyti grupę vaikui vertinimas vykdomas po 1 mėnesio adaptacinio laikotarpio. Tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai yra atliekami, jei išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos. Mokytojai vertina vaiko pasiekimus ir pažangą pagal visas ugdymo sritis, nustato vaiko pasiekimų žingsnius ir numato silpniau išreikštus gebėjimus. Mokytojų vertinimas apie vaiko pasiekimus ir pažangą fiksuojamas elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“. Jame yra braižoma pasiekimų diagrama – parodanti įvairių sričių vaiko pasiekimų augimą. Informacija apie vaiko pasiekimus pateikiama ugdytinių tėvams individualių pokalbių, konsultacijų metu. Vertinant vaiko pasiekimus, laikomasi konfidencialumo principo.

Visi vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys ir kita informacija, susijusi su vaiko pažanga ir pasiekimais, kaupiama ir saugoma aplanke „Vaiko pasiekimų ir pažangos aplankas“, skaitmeninėje laikmenoje ar kt. Vaiko aplanke kaupiami vaiko veiklos stebėjimo aprašai, vaiko dailės ir kiti darbeliai, pačių vaikų mintys, įdomūs posakiai, vaiko pomėgių aprašymai, įdomūs klausimai, nuotraukos, mokytojų refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, daromą pažangą ir ugdymo(si) perspektyvą.

Mokytojas yra savo organizuojamo ugdymo proceso kokybės tyrėjas, vertinantis savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymosi pažangai. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus.

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si), Valdorfo pedagogikos metodų taikymas.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

_____

PRITARTA
Panevėžio miesto savivaldybės
2025-06-10 mero potvarkiu Nr. M-411